

ANNE VE YENİDOĞAN HAKLARI

BARCELONA BİLDİRGESİ

24 Eylül 2001
Barcelona - İSPANYA

DÜNYA PERİNATAL TIP BİRLİĞİ

AVRUPA PERİNATAL TIP BİRLİĞİ

PERİNATOLOJİ DERNEĞİ

ANNE VE YENİDOĞAN HAKLARI BARCELONA BİLDİRGESİ

24 Eylül 2001 Barselona - İSPANYA

Çevirenler: Ayşe KAFKASLI, Neslihan TEKİN, Cihat ŞEN (PERİNATOLOJİ DERNEĞİ)

Bu belge Perinatoloji Derneği'nin de üyesi olduğu Dünya Perinatal Tıp Birliği tarafından kaleme alınmış ve "5. Dünya Perinatal Tıp Kongresi" sırasında gerekli düzenlemeleri takiben kabul edilmiştir. Perinatoloji Derneği, imzalamış olduğu bu bildirgedeki maddelere, yayınlanmış oldukları şekilde katılmakta ve desteklemektedir.

BİLDİRGENİN TARİHÇESİ

Bildirgeye dair ilk taslak "5. Dünya Perinatal Tıp Kongresi Organizasyon Komitesi" tarafından yapılmıştır. "İnsan Hakları Evrensel Beyanname"nden (10 Aralık 1948) "Çocuk Hakları Beyanname"si'ne kadar (20 Kasım 1989), "Uluslararası Nüfus ve Gelişme Konferansı" rapor ve sonuçlarından sonra (1994, 1995...), Birleşmiş Milletler'e bağlı bazı kuruluşlar kadın ve çocukların mevcut konumunu iyileştirmeye yönelik programlar yapmış ve önerilerde bulunmuşlardır. Ancak Üreme Sağlığı ölçütleri temel alınarak "Anne ve Yenidoğan Hakları"na ilişkin dünya çapında bir bildirge ilk kez yapılmaktadır.

İlk taslak jinekolog ve pediatriyenler, biyoetik görevlileri, ebe ve sivil toplum örgütlerinden oluşan uzmanlar tarafından yazılmıştır. Metin, "Dünya Perinatal Tıp Birliği Üst Kurulu" tarafından gözden geçirildikten sonra, öneri ve düşünceleri alınmak üzere 300'ün üzerinde bilimsel örgüt, profesyonel kuruluş ve sivil toplum örgütüne gönderilmiştir. Yirmi kuruluştan gelen 5 öneri metni doğrultusunda, bildirgeye son şekli verilmiştir.

Barselona bildirgesinin ana amaçları, halkı bilgilendirmek, sağlık sektöründe çalışan profesyonellerin dikkatini çekmek, hükümetler ve uluslararası kuruluşlardan etkin yanıt alabilmektir.

İşbirliği yapılan tüm kurumlarca desteklenen Barselona Bildirgesi, dünyadaki tüm ülkelerin hükümetlerine, demokratik parlamentoların yasama organlarına, siyasi ve sağlık organizasyonları ve üreme sağlığı ile ilgilenen tüm özel ve resmi kuruluşlara önerilecektir. Amaç, tüm bu kuruluşların Bildirge'de belirtilen Anne ve Yenidoğan Haklarında birleşmeleri, bu haklara sahip çıkmaları, desteklemeleri ve yaşama geçirmelerini sağlamaktır.

Bildirgenin uluslararası sunumu, tüm dünyadan 3000 perinatoloğun katılmakta olduğu 3. Dünya Perinatal Tıp Kongresi'nde (23-27 Eylül 2001, Barselona) yapılmıştır. Şimdiye dek 200 Bilimsel Kuruluş, Vakıf, Sivil Toplum Örgütü ve insani organizasyon bu Bildirgeyi onaylamıştır.

SUNUŞ

Dünya Perinatal Tıp Birliği diğer ulusal ve uluslararası Perinatal Tıp, Obstetrik, Pediatrik ve Neonatoloji Birlikleri, Akademiler, Vakıflar, Enstitüler ve İnsani Organizasyonlar, anne ve yenidoğan haklarını koruyan, destekleyen dünyadaki tüm kuruluşlarca "Anne ve Yenidoğan Hakları Barselona Bildirgesi" isimli resmi bir bildirgenin 5. Dünya Perinatal Tıp Kongresi'nde yayınlanmasına karar verildi.

Bu bildirgenin amacı 21. yüzyılda var olan eşitsizliğin üstesinden gelinerek tüm dünyada insan üreme işleminin anne ve çocuk için iyi fiziksel, ruhsal ve sosyal şartlarda gerçekleşmesini sağlamaktır. Bu bilinçle, Dünya Perinatal Tıp Birliği'nin üyeleri ve yukarıda adı geçen kuruluşlar, tüm uluslararası politik ve sağlık organizasyonlarının, tüm dünya ülkelerinin hükümetlerinin, demokratik parlamentoların yasama organlarının, sivil toplum örgütlerinin ve insan üreme sağlığı ile ilgilenen özel ve resmi kurumların bu Bildirge'yi destekleyecekleri, sahip çıkacakları ve uygulayacaklarına inanmaktadır.

ANNE HAKLARI BİLDİRGESİ

24 Eylül 2001 Barselona - İSPANYA

1. Annelik hür seçim olmalıdır. Her kadın çocuk sahibi olma, doğum sıklığını saptama ve sahip olmak istediği çocuk sayısını belirleme hakkına sahiptir. Etkili korunma yöntemleri her kadına ulaştırılabilmelidir.
2. Her kadının üreme sağlığı, gebelik, doğum ve yenidoğan bakımı konusunda yeterli eğitim ve bilgi alma hakkı vardır. Sağlık kuruluşları ve uzmanlar, anne ve eşine bu eğitimi vermek, doğum öncesi bakımın bir parçası olarak eşlerin hazırlık kurslarına katılmalarını özendirirler.
3. Her kadın dünyadaki tüm ülkelerin hükümetleri tarafından doğru yönlendirme ve gereksiz risklerden uzak bir gebelik garantisi verilme hakkına sahiptir. Tüm kadınların gebelikte yeterli sağlık hizmetleri ve koruyucu önlemlerden yararlanma hakkı vardır. Gebelikte sağlık hizmetleri kaliteli ve yeterli kaynağa sahip olmalıdırlar. Obstetrik bakımın sınırı yoktur. Obstetrik bakımın kültür ve inaçlara bağlı olarak çeşitlilik gösterdiği akılda tutulmalıdır.
4. Her kadın gebelik ve doğumda uygulanabilecek teknolojik girişimler ve gelişmeler hakkında yeterli bilgi alma ve en güvenli uygun işleme ulaşma hakkına sahiptir. Her kadının uygulanabilir perinatal tanı işlemleri hakkında yeterli bilgi edinme hakkı vardır. Kadın, bu işlemler hakkında karar vermede bağımsız olmalıdır.
5. Her kadın gebelikte yeterli beslenme hakkına sahiptir. Kadının beslenmesi, çocuğunun gelişimi ve kendi sağlığı için gerekli tüm besinleri alabilmesini sağlamalıdır.
6. Çalışan kadınlar gebelik sırasında veya gebelik nedeniyle işten çıkarılmama hakkına sahiptirler. İşinin devamlılığı gebelik nedeniyle ayırım yapılmaksızın her kadına garanti edilmelidir. Annelik hakları, gebelik izinleri ve çalışma düzenine adaptasyonu kapsayacak şekilde, maaş miktarını etkilemeksizin ve iş kaybı endişesi olmaksızın, hükümetlerin iş yasaları ile korunmalıdır. Anne çalışma saatleri içinde emzirme hakkına sahiptir.
7. Her kadın, gebeliğine gönüllü son verme nedeniyle ayırım, cezalandırma ve sosyal dışlanma ile karşılaşmama hakkına sahiptir.
8. Annelik hakları sosyal yapı ile sınırlandırılmaz. Annelik hakları tek ebeveynli aile ile iki ebeveynli ailede aynıdır.
9. Her anne karar verilmesi gerekli durumlarda ve üreme işlemleri sırasında baba ile sorumlulukları paylaşmak hakkına sahiptir. Baba, annenin düşüncelerine saygı duyma sorumluluğunu taşır. Annelik açısından her kadının eşi tarafından zorlanmama hakkı vardır. Üreme ile ilgili kararlar kadın ve erkek tarafından eşitlik ilkesi ve ortak sorumluluk ile alınmalıdır.
10. Her kadın emzirmenin faydaları ve doğumdan hemen sonra emzirmeye başlamanın yararları konusunda bilgilendirilme hakkına sahiptir. Ancak, her kadının sosyal-kültürel önyargı olmaksızın laktasyon biçimine bağımsız karar verme hakkı vardır.
11. Her kadın kendisini ve fetüsü etkileyecek (tanı ve tedavi amaçlı) karar mekanizmasında yer alma hakkına sahiptir. Her karar bağımsız alınmalı ve anne adayını konu hakkında bilgilendirilmiş olmalıdır.
12. Kurumlarda doğum yapan kadınlar kendileri için kültürel önemi olan giyim (kendisinin ve bebeğin), yiyecek, plasentanın akıbeti ve diğer uygulamalar ile ilgili konularda karar verme hakkına sahiptirler. Her kadın hastanede kaldığı sürece bebeği ile birlikte olma hakkına sahiptir.
13. İlaç bağımlılığı, AIDS veya diğer medikal veya sosyal problemler nedeniyle toplumdan dışlanabilecek olan gebeler özel sağlık programlarından yararlanma hakkına sahiptirler. Göçmen kadınlar da ülke vatandaşı olan kadınlarla aynı haklara sahiptirler.
14. Her kadının sağlık çalışanlarının samimiyetine inanma ve sağlık çalışanlarından hastanın gizlilik hakkına saygı duymasını beklemeye hakkı vardır.

Kaynak eksikliği, kadınların ve toplumun üreme sağlığı hakkını yerine getirememede sağlık çalışanları olan bizler tarafından bir mazeret olarak kabul edilemez.

YENİDOĞAN HAKLARI BİLDİRGESİ

24 Eylül 2001 Barselona - İSPANYA

1. İnsan hakları evrensel bildirisi yaşamın tüm evrelerini içerir. Tüm insanlar hür doğarlar, eşittirler ve aynı haklara sahiptirler.
2. Kız veya erkek, bir insan olarak yenidoğanın özlük hakkı, her değer üzerinde. Yenidoğanlar, Çocuk Hakları Sözleşmesi doğrultusunda korunmalıdırlar.
3. Her yenidoğanın yaşama hakkı vardır. Bu hakka tüm insanlar ve hükümetler tarafından ırk, cinsiyet, ekonomik, coğrafya özellikleri, doğum yeri, din veya başka nedenlerle ayırım yapılmaksızın saygı duymalıdır. Yönetimler, çocuklar arası ayırımı önleyici tedbirleri almalıdırlar.
4. Her yenidoğan kültürel, politik veya dini nedenlerle yaşamının riske edilmemesi hakkına sahiptir. Hiç kimse kısa veya uzun dönemde yenidoğanın sağlığını risk altına sokacak, fiziksel bütünlüğünü bozacak bir işlemi yapma hakkına sahip değildir. Zarar verici işlemler hiçbir koşulda kabul edilemez.
5. Her yenidoğanın doğru kimlik, aile ve uyuşma hakkı vardır. Devlet, yaşamın tüm evrelerinde her insana eşit şekilde bu hakkı garanti etmelidir.
6. Her yenidoğan hayatının geri kalan kısmında kendisine optimal fiziksel, ruhsal, dinsel, ahlaki ve sosyal gelişimini sağlayacak sağlık hizmetini, duygusal ve sosyal bakımı alma hakkına sahiptir. Toplum onun tüm ihtiyaçlarını karşılamaktan sorumludur. Yenidoğanın otonomisi olmayacağından, anne ve babanın yazılı izni olmadan hiçbir tıbbi girişimde bulunulamaz. Ancak ebeveyn veya vasinin doğrudan girişim olasılığı yoksa, acil durumlarda çocuğun lehine hareket etmek zorunluluğu bu durumun dışındadır. Ekonomik ve sosyal sınıf gözetilmeksizin ayrımcılığın tüm şekillerinin karşısında durulmalı, bakımda adil olunmalıdır.
7. Her yenidoğan büyümesini sağlayacak doğru beslenme hakkına sahiptir. Annenin emzirmesi teşvik edilmeli ve destek olunmalıdır. Annenin emzirmesi kişisel, fiziksel veya psikolojik nedenlerle olası değil ise, doğru suni beslenme sağlanmalıdır.
8. Her yenidoğan doğru tıbbi bakım alma hakkına sahiptir. Çocuklar en sağlıklı şekilde yaşama, tıbbi, iyileştirici ve önleyici hizmetlerden yararlanma hakkına sahiptirler. Devlet, çocuk sağlığını tehdit eden geleneksel uygulamaları önlemelidir. Hükümetler doğum öncesi ve sonrası bakımdan sorumludur.
9. Gebe kadın yaşamla bağdaşmayan anomalili bir fetüs taşıyorsa yaşadığı ülkenin kanunları çerçevesinde gebeliğe devam etme veya gebeliği sonlandırma hakkına sahiptir. Fetus bu şekilde doğduğunda yenidoğana gereksiz tedavi yöntemleri uygulanmamalıdır.
10. İmmatüritesi en düşük viabilite sınırının altında olan yenidoğanı hayatta tutabilmek için çaba gösterilmemelidir. Bu olgularda doğumun gerçekleştiği bölgenin coğrafi, sosyal ve ekonomik koşulları dikkate alınarak yargıya varılmalıdır. Sınırdaki olgularda doğumdan önce ebeveynler bilgilendirilerek, karara katkıda bulunmaları sağlanmalıdır.
11. Her yenidoğan ülkenin mevcut sosyal koruma ve güvenlik haklarından yararlanma hakkına sahiptir. Bu haklar sağlık konusunda olduğu gibi hukuk alanında da söz konusudur.
12. Yenidoğan ebeveyninin isteği olmadan onlardan ayrılmamalıdır. Yenidoğanın yaşamını tehdit eden istismar varlığında, ailesinden ayrılmasını gerekli kılsa bile, yenidoğanın korunması, kanuni ve idari yollarla garanti altına alınmalıdır. Bu kural, yenidoğan hastanede iken uygulanabilir olmalıdır.
13. Evlat edinme durumunda, evlat edinilen yenidoğan en iyi şartlara sahip olmalıdır. Evlat edinme hakkının getirdiği tüm hukuksal garantiler uygulanmalıdır. Hiçbir koşulda organ satışı kabul edilmemelidir.
14. Silahlı çatışma olan ülkelerde tüm yenidoğanlar ve gebe kadınlar korunma hakkına sahiptirler. Bu koşullarda annenin emzirmesi özendirilmeli ve korunmalıdır.

Yenidoğan, fiziksel ve mental olarak olgunlaşmamasından dolayı talep edemeyeceği özgün haklara sahip bir kişidir. Bu haklar topluma, tüm ülkelerin kanuni ve ayrıcalıklı kurumlarının denetiminde uyulması gereken bir dizi zorunluluk ve sorumluluklar yüklemektedir.